

VERHAAL VAN BIJSTAND

Algemeen

Op grond van artikel 61 van de Wet werk en bijstand (WWB) kunnen door het College de kosten van bijstand worden verhaald. Kosten van bijstand kunnen tot de grens van de onderhoudsplicht, bedoeld in Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, worden verhaald:

- a) op degene die bij het ontbreken van gezinsverband zijn onderhoudsplicht jegens zijn echtgenoot, of minderjarig kind niet of niet behoorlijk nakomt en op het minderjarige kind dat zijn onderhoudsplicht jegens zijn ouders niet of niet behoorlijk nakomt;
- b) op degene die zijn onderhoudsplicht na echtscheiding of ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel niet of niet behoorlijk nakomt.

Verhaal speelt zowel bij echtscheiding als bij scheiding van tafel en bed (of een tijdelijke afkoelingsperiode).

Belanghebbende dient er alles aan te doen om de bijstandsbehoefte zoveel mogelijk te beperken (schadelast beperking). Tevens heeft hij/zij de verplichting om alle mogelijk voorliggende voorzieningen lees alimentatie volledig te benutten.

Aan belanghebbende dient dan ook bij aanvang van de bijstandsverlening en het vaststaan van de causaliteit (bijstandsbehoefte als gevolg van verlating) de verplichting te worden opgelegd een alimentatieprocedure op te starten.

Hiertoe kan belanghebbende zich wenden tot een advocaat of bureau voor rechtshulp. De hiermee gepaard gaande kosten kunnen op grond van de bijzondere bijstand vergoed worden

Dringende redenen om van verhaal af te zien

Bij onderzoek kan er sprake zijn van een zeer dringende reden om af te zien van het opleggen van het opstarten van een procedure. Dit dient individueel beoordeeld te worden. Indien daarvoor gronden aanwezig zijn kan worden besloten tot een afkoelingsperiode van 3 maanden, waarin tijdelijk wordt afgezien van verhaal. Na deze 3 maanden dient opnieuw te worden beoordeeld of overgegaan kan worden tot verhaal.

Nihilbeding

Echtgenoten kunnen in een echtscheidingsconvenant overeenkomen of en zo ja, tot welk bedrag de een tegenover de ander gehouden zal zijn tot een uitkering in zijn of haar levensonderhoud. Partijen kunnen ook over en weer verklaren af te zien van hun recht om een bijdrage in de kosten van levensonderhoud te vorderen; het zogenaamde "nihilbedrag".

Volgens het verhaalsrecht wordt het verhaal door de gemeente niet ontkracht door een eventueel nihilbeding of een andere overeenkomst daaromtrent en moet de gemeente als daartoe aanleiding is, in afwijking van wat tussen de partijen is overeengekomen, de kosten van bijstand verhalen.

Causaliteit en andere omstandigheden

Bij de boordeling van het bestaan van verhaalsrecht en de omvang van het te verhalen bedrag wordt rekening gehouden met de maatstaven die gelden en omstandigheden die van belang zijn in het geval dat de rechter die te beslissen over de vraag of, en zo ja, tot welk

bedrag een uitkering tot levensonderhoud na echtscheiding, scheiding van tafel en bed of ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed zou moeten worden toegekend.

Naast de financiële situatie van de onderhoudsplichtige spelen ook andere (niet-financiële) omstandigheden een rol. Zijn beide partners bijvoorbeeld tijdens het huwelijk financieel zelfstandig geweest (beiden werkten bijvoorbeeld) en een van de ex-echtelingen komt een aantal jaren na de echtscheiding in behoeftige omstandigheden te verkeren, dan kan de rechter van oordeel zijn dat er geen relatie (causaliteit) meer is tussen het huwelijk, de beëindiging daarvan en de ingetreden behoeftige omstandigheden.

Ook de korte duur van het huwelijk, het feit dat het huwelijk kinderloos is gebleven, dat degene die bijstand ontvangt reeds voor het huwelijk kinderen uit een vorig huwelijk te verzorgen had, zijn omstandigheden die tot de conclusie kunnen leiden dat de andere ex-echtgenoot niet onderhoudsplichtig is. Een verzoek tot alimentatie zal worden afgewezen.

Omdat het verhaal is gebaseerd op het bestaan van een onderhoudsverplichting volgens het Burgerlijk Wetboek, is in zo'n geval ook verhaal van kosten van bijstand niet op zijn plaats. Het enkele feit dat men gescheiden is, doet dus niet in alle gevallen een onderhoudsverplichting voortduren. De alimentatie rechter kan ook van mening zijn, dat de duur van de onderhoudsverplichting moet worden beperkt, omdat de onderhoudsgerechtigde na een zekere periode in staat moet worden geacht zelf in het levensonderhoud te voorzien. Te denken valt aan de situatie dan de onderhoudsgerechtigde een studie volgt.

Onderhoudsduur

De grondslag voor verhaal op de onderhoudsplichtigen is te vinden in Boek I van het Burgerlijk Wetboek. Per 1 juli 1994 is de Wet Limitering alimentatieduur van kracht geworden. Sedertdien eindigt de alimentatieverplichting jegens de ex-echtgenoot uiterlijk 12 jaar na de inschrijving van de echtscheidingsbeschikking in de registers van de burgerlijke stand.

In het verhaalsrecht was reeds een voorschot genomen op de wijziging, zodat ook in geval van echtscheidingen voor 1 juli 1994 de verhaalsduur van 12 jaar van toepassing is.

Bij huwelijken die niet langer hebben geduurd dan 5 jaar (het huwelijk eindigt door inschrijving van de echtscheidingsbeschikking) en die bovendien kinderloos is gebleven, is de duur van de alimentatieverplichting gelijk aan de duur van het huwelijk, waarbij opnieuw wordt gerekend vanaf de datum van inschrijving van de beschikking.

Jegens kinderen geldt de onderhoudsverplichting in beginsel tot 21 jaar.

Tremanormen

Bij het vaststellen van de onderhoudsbijdrage dient de gemeente rekening te houden met de beslissing van de rechter inzake de hoogte van de alimentatiebedragen en de wijze waarop de rechter die bedragen berekent. De rechterlijke uitspraak in de echtscheidingszaak is in beginsel bindend voor de gemeente. Gezien vorenstaande heeft een alimentatieverplichting voorrang boven een verhaalsbijdrage.

Bij de uitvoering van verhaal op onderhoudsplichtigen dient rekening te worden gehouden met de globale, door de rechterlijke macht gehanteerde, normen bij de vaststelling van alimentatie. Met deze normen worden bedoeld de richtlijnen betreffende het complex van feiten, omstandigheden, TREMA-normen en de jurisprudentie waarop de rechter zijn oordeel baseert.

Ook in de gevallen van verhaal op derden (verhaal op nalatenschap, bij schenking en bij garantverklaring) zijn de TREMA-normen uitgangspunt voor de berekening van de terugbetalingcapaciteit.

De TREMA-normen kunnen echter niet worden beschouwd als een concreet normenstelsel geschikt voor verhaalsberekening. Zij geven slechts een ruwe ordening van de

alimentatieberekening. Ook binnen de rechterlijke macht bestaat immers verschil van inzicht over de toepassing van deze TREMA-normen.

In principe wordt door onze gemeente de systematiek van de TREMA-normen overgenomen:

- 1) Bij een bruto maandinkomen van minder dan € 2.000,- wordt de netto-methode gehanteerd;
- 2) Bij een bruto maaninkomen, hoger dan € 2.000,- wordt de bruto-methode gehanteerd.
- 3) Vooral de laatstgenoemde methode is bijzonder arbeidsintensief, gelet op het grote aantal gegevens dat moet worden en moet worden geverifieerd. Een zekere tijdwinst kan worden behaald door gebruik te maken van een toegesneden software-pakket (INA) waarin de desbetreffende rekenmethodes zijn opgenomen.

Minimum verhaalsbedrag c.q. verhaalsperiode

Bij zeer geringe bedragen (kruimelbedragen) wegen de kosten van de verhaalsberekening en invordering in het algemeen niet op tegen de baten. Van verhaal wegens onderhoudsplicht tot bedragen van € 45,- per maand kan worden afgezien. Dit minimumbedrag geldt niet alleen voor verhaal in rechte, maar ook voor bedragen die tussen de gemeente en de onderhoudsplichtige lang minnelijke weg tot stand komen.

Van verhaal kan eveneens worden afgezien indien op voorhand duidelijk is dat de bijstandperiode dermate beperkt zal zijn dat het minimumverhaalsbedrag op jaarbasis, te weten € 540,- niet zal worden overschreden. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen als in verband met tijdelijke terugvalk in inkomen ter overbrugging gedurende een korte periode bijstand wordt verleend.

Gewijzigde omstandigheden

Het is in de uitvoeringspraktijk bekend dat door de rechterlijke macht aan de gemeenten wordt geadviseerd om verzoeken tot wijziging van bestaande rechterlijke uitspraken, ongeacht of dit een uitspraak betreffende levensonderhoud is of een verhaalsbedrag, niet te honoreren indien de wijziging minder is dan € 45,- per maand. Uit de jurisprudentie blijkt immers dat niet elke wijziging van omstandigheden aanleiding geeft tot herziening van een eerder vastgesteld bedrag. Het moet gaan om een relevante wijziging van omstandigheden van de onderhoudsplichtige. Dit uitgangspunt geldt evenzeer voor onze gemeente.

Alimentatieverplichting

De gemeente legt aan een cliënt de extra verplichting op, om op grond van artikel 55 Wet werk en bijstand, een zo hoog mogelijke alimentatiebijdrage te eisen. Dit geldt voor zover deze eis kan worden ingesteld samen met een vordering tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed of ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed.

Door het opleggen van de alimentatieverplichting wordt recht gedaan aan het primaire karakter van de onderhoudsplicht en de eigen verantwoordelijkheid van de cliënt voor een bestaansvoorziening.

Voor de cliënt kan er voordeel ontstaan zodra er nog andere inkomsten (in de toekomst) worden ontvangen waardoor het totale inkomen, te weten alimentatie en ander inkomen, hoger is dan de bijstandsuitkering en de cliënt dus weer zelf in het bestaan kan voorzien.

Indien de Rechtbank een verplichting tot alimentatie heeft opgelegd en de onderhoudsplichtige weigert te betalen, dient aan de uitkeringsgerechtigde de verplichting te worden opgelegd het LBIO in te schakelen, zodat deze tot inning kan worden overgegaan.

Niet erkend kind

Op grond van artikel 392 van boek I van het Burgerlijk Wetboek zijn ouders onderhoudsplichtig jegens hun wettige en natuurlijke kinderen. Een kind verkrijgt door erkenning de staat van zijn natuurlijke vader. Voorts bestaat er ingevolge artikel 394 van Boek I van het BW een onderhoudsplicht van de vader ten opzichte van diens onwettige, niet-erkend kind.

Gelet op de uitvoeringstechnische problemen om de naam van de vader te achterhalen, kan de gemeente het onderzoek naar onderhoudsplicht beperken tot het doen van onderzoek bij het bevolkingsregister. Indien uit het bevolkingsregister blijkt dat het kind niet is erkend, kan verder van verhaal worden afgezien, tenzij de moeder aangeeft een vaderschapsactie te willen instellen. Wanneer deze vordering door de rechter vervolgens wordt toegewezen, staat op dat moment de onderhoudsplicht vast en kan tot verhaal worden overgegaan.

Bijzondere bijstand en jongeren

In beginsel worden slechts de kosten van algemene bijstand verhaald. De verleende bijstand aan jongeren in de leeftijd van 18 tot en met 20 jaar is op deze regel een uitzondering. Gezien de afstemming van de landelijke bijstandsnormen op de kinderbijslagniveaus, is er geen aanleiding tot verhaal van de algemene bijstand op de ouders.

De bijstandsnormen voor 18 tot en met 20-jarigen veronderstellen dat een beroep kan worden gedaan op de ouders voor de kosten die de landelijke bijstandsnorm overstijgen. Indien de ouders –bijvoorbeeld als gevolg van een ernstig verstoorde relatie- daartoe niet zijn bereid of het onredelijk zou zijn van de jongere te eisen dat hij dit onderhoudsrecht effectueert, kan in dergelijke gevallen aanvullende bijzondere bijstand worden verleend om in de noodzakelijke kosten van het bestaan te voorzien. Wanneer tot aanvullende bijzondere bijstand wordt besloten, moet deze worden verhaald op de onderhoudsplichtige ouders.

Indexering

De bij rechterlijke uitspraak of bij overeenkomst vastgestelde bedragen voor levensonderhoud (alimentatie) worden jaarlijks van rechtswege gewijzigd met een door de Minister vast te stellen percentage. De wijziging van rechtswege kan bij rechterlijke uitspraak of bij overeenkomst geheel of voor een bepaalde tijdsduur worden uitgesloten.

Ingevolge artikel 62 d WWB is bovenstaande eveneens van toepassing voor door de rechter vastgestelde verhaalsbedragen. De gemeente indexeert tevens de verhaalsbedragen die niet door de rechter zijn vastgesteld.

Bepalingen WWB

Artikel 61 t/m 62 I WWB

Trefwoorden

Alimentatievoorwaarde
Bijzondere bijstand en jongeren
Causaliteit en andere omstandigheden
Dringende redenen om van verhaal af te zien
Gewijzigde omstandigheden
Indexering
Minimum verhaalsbedrag c.q. verhaalsperiode
Niet-erkend kind
Nihilbedrag
Onderhoudsduur
Overgangsrecht

Tremanormen
Verhaal van bijstand